

Landsforeningen for Overvektige er interesseorganisasjon for overvektige i Norge. Flere og flere nordmenn blir overvektige. I dag er 100.000 sykelig overvektige og har krav på behandling, mens 1 million nordmenn er definert som overvektige. LFO arbeider for likestilling og likeverd ovenfor overvektige. Overvektige skal ha de samme mulighetene og rettighetene som alle andre i samfunnet. Organisasjonen jobber også hardt for forebygging av overvekt i Norge.

Høringsnotat fra Landsforeningen For Overvektige (LFO)

Forslag til ny regulering av markedsføring rettet mot barn og unge av usunn mat og drikke.

Landsforeningen for Overvektige (LFO) vil først takke regjeringen for et godt høringsnotat som tar opp viktige og grunnleggende temaer i forhold til hvordan vi kan møte overvektsutfordringene i Norge. Det påpekes en rekke viktige begrunnelser for hvorfor markedsføring rettet mot barn og unge av usunn mat og drikke bør reguleres i mye større grad enn det blir gjort i dag.

Vi har samtidig forståelse for matindustrien og deres redsel for slike reguleringer. LFO er samtidig av den oppfatning at denne industrien har alle forutsetninger for å fornye seg, og tenke nytt i forhold til sin produksjon og markedsføring.

Det finnes en rekke godt dokumenterte studier (nasjonale og internasjonale) og retningslinjer (publisert av blant annet helsemyndigheter, kost- og treningseksperter og WHO) for hva som bidrar til en god folkehelse (aktivitet og et sunt, variert kosthold), og hva som ikke gjør det. Allikevel tillater vi at slike produkter lages og selges, og ikke minst markedsførers og dette utgjør en altfor stor del av vår kost i dag. Slik situasjonen i Norge er i dag ser vi ingen annen utvei enn at det nå må lovfestes en regulering som bidrar til en bedre folkehelse. Dette må gjøres for med spesielt tanke for de kommende generasjonene.

Det er ikke til å legge under en stol at det for mange industrielle firmaer og aktører (den såkalte matindustrien) som produserer og selger såkalt usunn mat og drikke vil dette by på utfordringer, men vi er av den oppfatning at dette er en utfordring de vil klare å takle ved å tenke nytt. Det er disse som tjener penger på at 1 million Nordmenn nå er overvektige. Matvarer blir proppet fulle av overflødig og unødvendige dårlige karbohydrater (spesielt sukker), dårlig fett (mettet fett og transfett) og salt, til tross for at vi vet at dette ikke er sunt for oss, og blir solgt på billigsalg til befolkningen. Allikevel er dette noe som kjøpes og utgjør en stor del av vår nasjonale kost. De siste tiårene har det skjedd store forandringer i våre matvaner og tilgjengeligheten på diverse matvarer.

Det forventes at helsemyndighetene skal kunne identifisere og eksponere trusler, som over tid vil (og som nå har) bidratt til en negativ innvirkning på befolkningens helse. Det må tas avgjørelser og iverksettes lovfestede reguleringer, ikke for enkelt individer, men for samfunnets beste over tid. Det er nødvendig å oppfordre til atferds- og holdningsendringer. Det er helsemyndighetens jobb å se når et produkt har en helsemessig negativ påvirkning på folkehelsen, og da innføre reguleringer. Vi har sett dette bli gjort tidligere med tanke på tobakk og alkohol. Dette var på et tidspunkt i historien lovlig og "ikke farlig" å bruke. Det er nå endret fordi produktenes sanne form og virkning har blitt eksponert for hva det faktisk gjør med kroppen vår. Dette er produkter som har blitt og som enda blir misbrukt da det skaper avhengighet og negative konsekvenser for helsen vår. Så hvorfor har vi ikke dette for usunne matvarer. De blir både misbrukt og har en negativ innvirkning på vår folkehelse.

Overalt hvor vi går, blir vi som individer eksponert for fast-food med høy energitetthet og tomme næringsstoffer (dårlig fett og karbohydrater) og samtidig til en billig penge. Dette kan defineres som

overeksponering og det er da utrolig vanskelig å unngå disse matvarene da de er overalt. Det kan vi se da antall overvektige har økt drastisk de siste tiårene og vår globale kost inneholder nå mye mer "tomme næringsstoffer" enn tidligere som kommer fra dårlig fett og sukker (karbohydrater). Så når vi har et produkt eller produkter som både er giftig for kroppen, blir misbrukt, er umulig å unngå og har en negativ påvirkning på samfunnet og vår folkehelse, det er da reguleringer og store forandringer må lovfestes og skje, for alles beste.

Alle kriteriene er møtt for at en forandring burde skje. Vi kan ikke skyve dette problemet under teppet lenger og reguleringer må innføres for med den utviklingen vi har hatt de siste tiårene og merkostnadene dette har medført vårt samfunn (helsemessig, ineffektivitet, sykdom etc.) så er det skummelt hvor dette kan enda. Vi snakker snart på verdensbasis om overvektige som en majoritet, og ikke lenger en minoritet, og det er en skummel utvikling og tanke.

LFO mener at slike reguleringer enten helt eller delvis som foreslått i realiteten burde innføres for alle som er en del av vårt samfunn og ikke bare barn og unge. Barn og unge vil være ekstra viktig å ha fokus på da de er neste generasjons arbeidere som skal drive vårt samfunn. Hvis en for høy prosentandel der har helseproblemer vil regnestykket, på et eller annet tidspunkt, ikke lenger gå opp. Det snakkes nå om overvektige barn helt ned i 1-2 års alderen. Det er mor og fars anlegg som skaper barnet, men da spesielt moren da det er hun som bærer barnet fram. Hennes kost og helsemessige status har en stor påvirkning under graviditeten. Det nytter derfor ikke bare å ha fokus på barn og unge hvis en annen stor og viktig del av samfunnet glemmes og ikke prioriteres, nemlig foreldrene.

Vi oppfordrer mat og drikkenæringen til å ta et større samfunnsansvar, og sammen med organisasjonene og helsedepartementet finne frem til gode løsninger som tar utfordringen med overvekt på alvor.

1. LFO støtter det fremlagte forslag til regulering.
2. Det bør settes en maksimal grense til innhold av fett og sukker i matvarer og overskrides det, anses produktet til å være ulovlig og kan ikke bli reklamert for.
3. Leker, sterke farger, rollemodeller/figurer, ballonger eller hva det nå måtte være bør ikke kunne brukes i reklame eller på selve produktet hvis det er usunt som lett påvirkelige barn tiltrekkes og påvirkes av.
4. Frokostblandinger for barn som er tilsatt så mye sukker bør ikke fremstilles som en sunn og næringsrik start på dagen.
5. Nøkkelhullsmerke har et stort potensial, men når sjokoladepålegg og pizza gradiosa kan inneha dette merket, er noe galt. Det må skjerpes inn kriterier for dette merket.
6. Reklame rettet mot barn og unge av usunn mat og drikke i blader som har barn og unge som hovedlesegruppe bør forbys, og det samme gjelder barnekanaler på TV og lignende kanaler.
7. Iverksett en regulering mot aktiv markedsføring mot barn og unge som f.eks. at varer i butikken som er usunne ikke bør stå ved kassene eller i barnehøyde slik at tilgjengeligheten er mindre og impulsene i mindre grad ikke slår inn når de står ved kassa for betaling.
8. Innfør høyere moms på de usunne matvarene og reduser moms på de sunne matvarene.
9. Bedre informasjon og læring på skolen om ernæring og aktivitet så barn og unge kan lære at mat ikke bare mat og at valgene de gjør har konsekvenser for egen helse.
10. Det er svært viktig at produkter spesielt rettet mot barn, innehar informasjon om hva produktet inneholder, og om det er sunt for kroppen eller ikke.

Jørgen Foss

Forbundsleder

Landsforeningen for Overvektige